

Sisäministeriö

20.9.2018

viite: SMDno-2017-1172

Asia: Ihmisoikeusliiton lausunto poliisin ennalta estävän toiminnan strategiasta

Ihmisoikeusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua poliisin ennalta estävän toiminnan strategiasta. Ennaltaehkäisevä toiminta on keskeistä ihmisten turvallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämisessä.

Poliisin ennaltaehkäisevän työn strategiassa keskitytään paljon luottamukseen. Strategiassa todetaan poliisibaronetrin antavan vuodesta toiseen korkeita luottamuslukemia, mutta eri väestöryhmien luottamuksessa poliisiin todetaan ongelmia. Tästä aiheesta on syytä kirjata tarkempaa tietoa. Mikäli tietoa ei ole vielä tuotettu, toimenpiteenä tulee olla tarkemman selvityksen tekeminen eri väestöryhmien luottamuksesta poliisiin ja mahdollisen epäluottamuksen syistä. Syyksi mahdolliseen epäluottamukseen todetaan yleisesti Suomen monimuotoistuminen. Poliisin oman toiminnan mahdollista (etninen profilointi, henkilön toimintaan liittymätön pysäytys, syrjiväksi koettu kohtelu) vaikutusta ei ole mietitty luottamuksen syntymisessä. Strategiassa ei myöskään ole käsitelty poliisin henkilöstön väestöä pienemmän monimuotoisuuden mahdollista vaikutusta eri väestöryhmien luottamukseen. Ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisuuden edistämiseen liittyvät sisällöt poliisien perus- ja jatkokoulutuksessa auttaisivat välttämään mahdollisesti epäluottamasta aiheuttavia käytäntöjä ja toimenpiteitä.

Poliisille tulee tarjota koulutusta myös tyttöjen sukuelinten silpomisesta ja nk. kunniaan liittyvästä väkivallasta, jotta ilmiöistä tulevat rikosilmoitukset ja niistä mahdollisesti seuraavat tutkinnat pystyttäisiin käsittelemään mahdollisimman perusteellisesti.

On hyvä, että strategiaan on sisällytetty maahanmuuttajataustaisten nuorten erityistarpeet. Hieman epäselvästi kuitenkin on luonnosteltu seuraava kohta: *”Poliisi toteuttaa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa toimia, jotka lisäävät lasten ja nuorten sekä näiden perheiden tietämystä haitallisista ja Suomessa lainvastaisiksi katsottavista perinteistä, kuten pakkoavioliitoista, ns. kunniaan liittyvästä väkivallasta ja naisten sukupuolielinten silpomisesta”*. Poliisi voi toki muiden viranomaisten kanssa tehdä esimerkiksi kouluvierailuja, joissa em. teemoja käsitellään, kuten vaikkapa Ruotsissa on tehty, mutta silloin olisi tärkeää, että tämä tehtäisiin yhteistyössä asiantuntijajärjestöjen kanssa. Ensiarvoisen tärkeää on myös, että moniammatillista yhteistyötä edellä mainittujen ilmiöiden ennaltaehkäisyssä ja uhrien auttamisessa tehostettaisiin.

On tärkeää, että poliisi tiedostaa, että yhteydenpito eri vähemmistöryhmiin voi edistää hyviä väestösuhteita. Väestösuhteiden edistäminen ei kuitenkaan automaattisesti edistä ihmisoikeuksia tai yhdenvertaisuutta. Rakenteelliseen syrjintään puuttuminen vaatii erityisiä toimenpiteitä.

Alueellisen yhdenvertaisuuden toteutumista ennaltaehkäisevässä toiminnassa tulisi käsitellä kattavammin. Poliisin näkyvyyden ja palveluiden saatavuuden ongelmat esitetään ”kylien” ongelmina, vaikka Lapissa on kokonaisia kuntia ilman poliiseja. Pitkät vasteajat käsitellään yksittäistapauksina, joista leviävät kertomukset vähentävät turvallisuuden tunnetta ja luottamusta poliisiin. Jotta aihe voitaisiin käsitellä yksittäistapauksista tehtävien ”yleistysten” ongelmana, olisi edes viitteissä tarjottava tietoa vasteajoista, jotka osoittavat yleistyksen perusteettomiksi. Jos tiedot vasteajoista osoittavat, että turvallisuuden tunteen lasku on perusteltua, tulisi ennaltaehkäisevässä työssä

keskittyä enemmän vasteaikoja lyhentäviin toimenpiteisiin kuin näkyvyyteen ja kylätoimijoiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Poliisin parempi läsnäolo syrjäseuduilla olisi näin alueellisen yhdenvertaisuuden ja turvallisuus oikeuksien lisäksi tehokas keino myös rikosten ennaltaehkäisyssä.

Kaari Mattila
pääsihteeri

Matti Jutila
Ihmisoikeuksien asiantuntija